

ESTUDI DE LES ACTIVITATS DE FORMACIÓ DEL PRÀCTICUM D'ENSENYAMENT SEGONS LES OPCIONS PROFESSIONALS DELS PROFESSORS EN PRÀCTIQUES D'EDUCACIÓ FÍSICA

Jesús Medina Casaubón,
Miguel Ángel Delgado Noguera,

Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport
de la Universitat de Granada.

Resum

Des de la creació dels estudis d'Educació Física (EF) a Espanya, l'única sortida professional ha estat l'ensenyament.

Amb l'aprovació dels nous plans d'estudi del Llicenciat en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, sorgeixen nous itineraris professionals: ensenyament de l'Educació Física, Gestió esportiva i Entrenament Esportiu. A més, aquest nou pla d'estudis estableix un pràcticum específic per a cadascun d'aquests itineraris.

Degut al fet que en els estudis d'EF només existeix tradició en les pràctiques de l'ensenyament, el pràcticum específic per a Gestió esportiva i Entrenament Esportiu constitueix l'autèntic rept de d'aquest nou pla d'estudis.

Com que en l'actualitat segueix vigent l'antic pla d'estudis en el qual només existeix el pràcticum d'ensenyament, amb aquest estudi hem tractat de conèixer com es percep el pràcticum d'ensenyament en funció de les preferències professionals i quin tipus d'activitats del pràcticum esmentat són de més utilitat per aquells professors en pràctiques de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de Granada, la preferència professional dels quals no és l'ensenyament

Introducció

Si realitzem un breu recorregut històric en la literatura especialitzada, trobem que des de la creació dels estudis d'Educació Física (EF) a Espanya, l'única sortida professional d'aquests

Paraules clau:

pràctiques d'ensenyament,
ensenyament de l'educació física,
gestió esportiva, entrenament esportiu.

Abstract

From the beginning of Physical Education studies in Spain, the only professional outlet has been teaching. New professional routes have emerged with the approval of the new study plan of the degree in Science of Physical Activity and Sport: Physical Education teaching, Sports Management and Sports Training. In addition, this new studies plan establishes a specific practice for each one of these routes. Given that only a physical education studies does tradition exist in the teaching practices, the specific practice for Sports Management and Sports Training constitutes the authentic challenge in this new studies plan.

As, in reality, the old studies plan continues in operation with only the practice of teaching, with this study we have tried to find out how the practice of teaching in function of professional preferences is perceived. and, what type of activities of the above mentioned practice are of greater use for those teachers in practice of the Science Faculty of Physical Activity and Sport in Granada whose professional preference is not teaching.

estudis superiors ha estat la de "Professor d'Educació Física", és a dir, la professió de l'ensenyament.

Al llarg de l'evolució d'aquests estudis, fins a la fundació de l'Institut Nacional d'Educació Física (INEF), el 1961 (Llei 77/1961, de 23 de desembre, articles 15, 16 i 17) i després amb la llicenciatura en Educació Física a Espanya (1981), l'única sortida professional d'aquests estudis ha estat l'ensenyament. A partir de la posada en funcionament de l'Institut d'Educació Física de Madrid, s'introdueix en el currículum dels futurs professors d'Educació Física les pràctiques docents, tenint-hi una especial importància. S'anomenaven "Pràctiques didàctiques en centres" i s'inicien el curs acadèmic 1970/1971.

Les pràctiques d'ensenyament del currículum actual del llicenciat en Educació Física es realitzen en el darrer curs de la llicenciatura (5è curs) dins de l'assignatura de Didàctica de l'Educació Física i l'Esport II, amb una càrrega de 3 hores pràctiques a la setmana.

Les pràctiques docents van adquirir una gran importància i forta tradició dintre d'aquesta llicenciatura; així, alguns programes de pràctiques per a la formació de futurs professors han arribat a esdevenir modèlics dins de l'àmbit de la formació del professorat en general.

La conformació d'aquests programes de pràctiques i la seva evolució ha estat influïda i afavorida pels programes de formació del professorat i per la investigació sobre la formació del professorat.

Aquesta evolució en els programes de pràctiques d'ensenyament demostra l'interès i la importància amb què són tractats dins del currículum del llicenciat en Educació Física. Tanmateix, aquest interès pels programes de pràctiques docents es posa encara més de manifest si considerem que han estat objecte d'estudi i d'investigació amb la intenció d'aconseguir una millor preparació dels futurs professors d'Educació Física. Així, podem destacar que el programa de pràctiques d'ensenyament de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de la Universitat de Granada, està essent constantment estudiat i investigat per tal de millorar-lo i s'han realitzat fins a l'actualitat quatre tesis doctorals sobre ell (Delgado, 1990; del Villar, 1993; Medina Casaubón, 1995 i Viciano, 1996).

D'altra banda, la investigació sobre els programes de pràctiques d'ensenyament no és un fet aïllat de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de Granada, fins a aquesta data s'han realitzat i llegit 14 tesis doctorals sobre Formació del professorat d'Educació Física a Espanya.

Si considerem que fins a aquesta data el nombre de tesis doctorals realitzades sobre l'àmbit de les Ciències de l'Ac-

tivitat Física i l'Esport és de 182 (de les quals 42 corresponen a l'àrea de les Ciències humanes i de l'ensenyament) podem dir que, en proporció, el percentatge de tesis doctorals desenvolupades sobre la formació del professorat d'Educació Física (7,69% del total i el 33,33% pel que fa a l'àrea de Ciències humanes i de l'ensenyament) és un indicador més de la importància que fins ara hom ha donat a les pràctiques docents i, per tant, a la sortida professional de l'ensenyament dins el currículum del llicenciat en Educació Física.

En l'actualitat el mercat laboral del camp de l'ensenyament de l'Educació Física s'està començant a saturar, de manera que en els darrers tres anys s'ha apreciat una notable reducció en les expectatives de treball d'aquesta sortida professional del llicenciat en Educació Física. D'altra banda, els canvis en els hàbits de vida, unit a una més gran conscienciació de la societat i dels organismes públics sobre la importància de l'activitat física i de l'esport, han provocat una demanda de professionals de l'Educació Física i l'esport per cobrir aquestes necessitats socials que han sorgit com a conseqüència de la sensibilització social pel tema de l'exercici físic. Tot això ha generat una obertura en l'horitzó professional del llicenciat en Educació Física, i han aparegut dues noves sortides professionals: Gestió-recreació esportiva i l'Entrenament esportiu.

L'antiguitat del pla d'estudis actual de la llicenciatura d'Educació Física i les circumstàncies socials anteriorment assenyalades fan necessària la constitució d'un nou pla d'estudis actualitzat i que respongui a les noves demandes socials.

El nou pla d'estudis és una realitat, aprovat en Junta de Govern de la Universitat de Granada, el 19 de febrer de 1996 i en el Claustre universitari el 18 de novembre de 1996, i finalment publicat en la Resolució de 4 d'octubre de 1996 de la Universitat de Granada, per la qual es fa públic el pla d'estudis de llicenciat en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, dependent d'aquesta Universitat (BOE núm. 272, d'11 de novembre de 1996). Entre d'altres característiques i peculiaritats destaca perquè existeixen en el seu currículum tres itineraris, en els quals hom ha contemplat les noves demandes socials i professionals a què ens hem referit anteriorment, que són: Ensenyament de l'Educació Física, Gestió esportiva i Entrenament Esportiu. A més, en existir noves sortides professionals diferents de l'ensenyament de l'Educació Física, aquest nou pla d'estudis estableix un pràcticum específic per a cadascun d'aquests itineraris.

A partir del nou pla d'estudis, en crear-se dos nous pràcticum, el de Gestió esportiva i el d'Entrenament esportiu, desapareix

l'hegemonia que les pràctiques docents havien tingut fins avui dins del currículum del llicenciat en Educació Física.

Per al desenvolupament del pràcticum d'ensenyament no existirà cap problema atesa la tradició que existeix sobre ell i, com ja hem descrit anteriorment, a la quantitat d'estudis i investigacions que s'han realitzat sobre aquest tipus de pràcticum. Tanmateix, per al desenvolupament dels dos nous pràcticums no existeixen ni estudis ni experiències. Són una novetat dins de la formació professional de l'Activitat Física i de l'Esport.

En el cas del pràcticum sobre Entrenament esportiu, els únics antecedents i experiències a les quals hom pot recórrer són les escoles de formació d'entrenadors, en els currículums de les quals hi ha previstes unes pràctiques per a la formació de l'entrenador (Delgado, 1996; Ibáñez, 1996).

Per tant, considerant que en l'actualitat segueix vigent el pla d'estudis antic en què només existeix el pràcticum d'ensenyament i davant de les noves possibilitats professionals dels llicenciats en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, pensem que fóra interessant conèixer com es percep el pràcticum d'ensenyament en funció de les preferències professionals, i quin tipus d'activitats del pràcticum d'ensenyament poden ser útils per aquells professors en pràctiques la preferència professional dels quals no és l'ensenyament.

Objectius de l'estudi

Amb el desenvolupament d'aquest estudi pretenem els objectius següents:

1. Conèixer com valoren els professors en pràctiques d'Educació Física el pràcticum d'ensenyament en funció de les seves experiències professionals.
2. Valorar la utilitat que les diferents activitats del pràcticum d'ensenyament tenen per a les altres sortides professionals.
3. Tenir un punt de partida per a l'orientació i construcció del nou pràcticum de Gestió i Rendiment esportiu del futur pla d'estudis.

Mètode d'investigació

Subjectes

La mostra d'aquest estudi l'han constituïda tots els alumnes de 5è curs de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de

l'Esport de la Universitat de Granada que han fet l'assignatura Didàctica de l'Educació Física i de l'Esport II, durant el curs acadèmic 1995-1996, en total 64 subjectes.

Context

Aquest estudi s'ha realitzat a la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de la Universitat de Granada dins l'assignatura de Didàctica de l'Educació Física i de l'Esport II, dintre de la qual els alumnes realitzen les pràctiques docents.

En aquesta assignatura els alumnes tenen, a més de les pràctiques d'ensenyament, tres hores a la setmana de formació teòrica-pràctica.

Els professors de la facultat que imparteixen l'assignatura de Didàctica de l'Educació Física i de l'Esport II són tres i estan directament relacionats amb les pràctiques docents sis professors:

- Un professor titular d'universitat, amb més de vint-i-quatre anys d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.
- Un professor agregat de batxillerat d'Educació Física, en comissió de serveis en el Departament d'Educació Física i Esportiva, amb sis anys d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.
- Un professor associat d'universitat, amb tres anys d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.
- Una professora associada d'universitat, amb un any d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.
- Un professor associat d'universitat, amb un any d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.
- Un professor associat d'universitat, amb dos anys d'experiència en formació inicial del professorat d'Educació Física.

Programa de pràctiques docents

El programa de pràctiques docents aplicat als alumnes que van participar en aquest estudi durant el curs acadèmic

PROGRAMA DE FORMACIÓ EN GRUP	
FASE 1	Pràctica autònoma, anàlisi de la pràctica en interacció amb el supervisor, el company i amb el "Grup"
FASE 2	Pràctica autònoma, anàlisi de la pràctica en interacció amb el company i amb el "Grup".

Quadre 1. Característiques de las fases del programa de formació.

FASE	DATA	PROGRAMA EN GRUP
1	20-10-95 15-02-96 14 Classes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pràctica d'ensenyament. 2. Planificacions de sessió corregides pel supervisor 3. Diari. 4. Observacions. 5. Visionat de sessions en Grup amb el supervisor. 6. Reunions de Grup.
2	21-02-95 5-06-96 14 Classes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pràctica d'ensenyament. 2. Planificacions de sessió corregides pel Grup. 3. Diari. 4. Observacions. 5. Visionat de sessions amb el Grup. 6. Reunions de Grup.

Quadre 2. Temporalització de les Fases del programa de pràctiques docents.

1995-1996 el podem anomenar programa de pràctiques basat en el treball en grup.

L'organització d'aquest programa de pràctiques per als noranta alumnes del curs 1995-1996 consisteix a dividir-los en sis grups i cadascun d'ells és controlat pels tres professors d'universitat que hem esmentat anteriorment. De manera que a cada professor de la facultat li corresponen aproximadament quinze alumnes en pràctiques.

Dins el programa de pràctiques, els professors en formació inicial es van incorporar als centres de pràctiques durant el mes d'octubre i van desenvolupar la seva tasca docent fins que es va acabar el curs acadèmic 1995-1996 en cadascun d'aquests centres educatius.

Cada professor en pràctiques, és responsable directe d'un curs, i és tutelat pel professor titulat del centre de secundària i pel supervisor de la facultat corresponent.

Cada professor en pràctiques impartia una hora setmanal d'ensenyament, una hora setmanal d'observació i una reunió de grup a la setmana.

El programa de pràctiques docents basat en el treball en grup, per les seves característiques, el podem emmarcar dintre dels models de formació del professorat orientats a la indagació (Zeichner, 1983), atès que té com a objectiu bàsic desenvolupar en el docent la capacitat per analitzar la seva pròpia pràctica.

Tradicionalment els programes de formació de professors cercaven l'adquisició de competències docents en situacions de laboratori, que posteriorment es poguessin extrapolar a les situacions reals de l'aula. Els programes competencials centren el seu interès en el comportament docent i menyspreuen el coneixement pràctic del professor.

En el programa de pràctiques aplicat als alumnes objectes de l'estudi no hem renunciat al fet que el professor sigui competent, ni que la seva conducta en l'aula sigui eficaç, però ens interessa més que adquireixi una competència que influeix en el procés de formació i que serà transcendental per a la seva activitat professional com a docent, la capacitat d'analitzar la seva pròpia pràctica, amb l'objectiu de construir un coneixement pràctic que li permeti conèixer i comprendre allò que s'esdevé a la seva aula i així, poder desenvolupar les seves pròpies estratègies d'intervenció. Aquest procés acabarà amb una millora de la seva conducta docent a l'aula.

En aquest programa de formació la pràctica a més d'analitzar-se de forma individual, s'analitza en grup.

El programa de formació estava estructura en dues fases en funció dels nivells de supervisió aplicats en cadascuna. En el quadre 1 podem observar les característiques de cadascuna d'aquestes fases:

En cadascuna de les fases del programa els professors en pràctiques van haver de realitzar una sèrie d'activitats molt concretes que es descriuen en el quadre 2, en què podem apreciar de manera esquemàtica la temporalització de les activitats en cadascuna de les fases del programa de pràctiques basat en el treball en grup.

Dins d'aquest programa de pràctiques docents, a més de les activitats concretes de cadascuna de les fases, els professors en pràctiques van realitzar les activitats següents:

1. Assistència a l'assignatura de Didàctica de l'Educació Física i l'Esport II durant tres hores setmanals.
2. Elaboració d'una programació d'aula amb una durada d'un curs acadèmic, per al grup al qual impartia

docència en el context de les pràctiques, revisada individualment amb el professor.

3. Disseny d'un treball sobre l'avaluació en l'ensenyament.
4. Anàlisi de les pràctiques simulades dels estils d'ensenyament en la facultat.
5. Realització d'un projecte d'investigació.
6. Elaboració d'un memòria de pràctiques, al final del curs.

Finalment, indicar que en aquest programa de pràctiques docents la supervisió es va dur a terme fonamentalment pel supervisor (professor de la facultat) i pel tutor (professor d'Educació Física del centre educatiu).

Instrument de recollida de dades

Partint dels objectius de l'estudi, hem elaborat un qüestionari que ens permetés conèixer com valoren els professors en pràctiques d'Educació Física el pràcticum d'ensenyament en funció de les seves preferències professionals i quines de les seves activitats consideren útils per a les seves diferents perspectives professionals.

Aquest qüestionari, que podem observar en l'annex 1, és constituït pel tipus de preguntes següent:

1. Preguntes tancades d'elecció entre diverses alternatives, dins d'aquestes hem utilitzat dos tipus:
 - Dicotòmiques: si-no
 - Politòmiques: amb diverses alternatives de resposta
2. Preguntes obertes.
3. Preguntes tipus Escala: amb una valoració en una escala de d1 a 5 (Molt útil, útil, indiferent, gens útil i poc útil).

Procediment

Apliquem el programa de pràctiques docents basat en el treball en grup a tots els alumnes de 5è curs de l'assignatura de Didàctica de l'Educació Física i l'Esport II, des del 20 d'octubre de 1995 fins al 5 de juny de 1996.

Acabat el programa de pràctiques docents, apliquem a tots els alumnes que hi havien participat el mateix qüestionari que hem descrit en l'apartat anterior.

Abans que comencessin a emplenar el qüestionari se'ls explicà les instruccions per emplenar-lo i, a més, vam subratllar que aquest qüestionari era totalment anònim per assegurar la veracitat de les respostes.

Resultats

L'anàlisi dels resultats l'hem realitzat per preguntes, agrupant les respostes en funció de les preferències professionals triades pels enquestats:

1. Assenyala quina és la teva preferència professional quan acabis els estudis de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Com podem observar en la figura 1 segueix predominant la professió de l'ensenyament, això és degut al fet que no existeix tradició en la resta de professions. Destaca l'escassa elecció de l'àmbit de la gestió.

ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
51,56%	12,50%	35,94%

Taula I. Preferències professionals dels futurs Llicenciats en Educació Física.

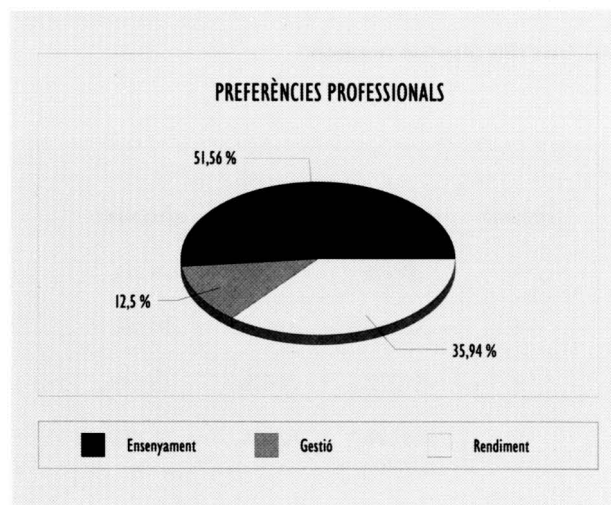

Figura 1. Preferències professionals dels alumnes de 5è curs de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de la Universidad de Granada.

ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
100%	75%	78,26%

Taula 2. Utilitat del practicum d'ensenyament per a les diferents opcions professionals.

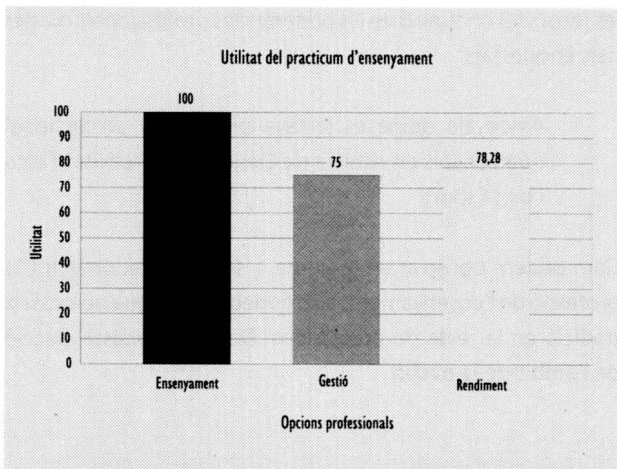

Figura 2. Utilitat del practicum d'ensenyament per a les diferents opcions professionals.

ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
93,94%	25%	60,86%

Taula 3. Grau d'utilitat del practicum d'ensenyament.

ACTIVITAT	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
A	96,97%	62,50%	78,17%
C	90,90%	87,50%	69,56%
B	87,87%	72,50%	69,56%
F	63,63%	62,50%	65,22%

Taula 4. Valoració de les activitats de formació del practicum d'ensenyament.

2. Consideres que el practicum d'ensenyament t'ha estat útil en funció de la teva preferència professional.

Segons podem apreciar en la figura 2 existeix una utilitat evident del practicum d'ensenyament per a totes les opcions professionals.

3. Valora la utilitat que ha tingut per a tu aquest practicum d'ensenyament de cara al teu futur professional: Molt útil, útil, indiferent, poc útil, gens útil. (Taula 3)

Advertir que per a l'anàlisi d'aquesta pregunta hem valorat només la utilitat, és a dir, unificant els graus de l'escala "molt útil" i "útil".

El grau d'utilitat de les pràctiques actuals (molt útil i útil) es manifesta clarament per als qui opten per l'ensenyament. No obstant aquest grau d'utilitat també és considerat per un alt percentatge dels qui prefereixen el rendiment esportiu. Tanmateix això no s'esdevé amb l'àmbit de la gestió.

4. Valora les activitats de formació del practicum d'ensenyament en funció de la utilitat que pot tenir en el teu futur camp professional. Per realitzar la valoració segueix el criteri següent: molt útil, útil, indiferent, poc útil i gens útil.

Advertir que per a l'anàlisi d'aquesta pregunta hem valorat només la utilitat, és a dir, unificat els graus de l'escala molt útil i útil.

Prenent valors per damunt del 60% les activitats de formació del practicum més adequades per a les tres opcions professionals són:

En la figura 3 s'aprecia que aquestes quatre activitats de formació del practicum són útils per als llicenciats en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, amb independència de la seva futura activitat professional.

Analitzant cada opció professional de manera independent i considerant només els valors per damunt del 50% podem observar:

En l'Ensenyament:

A més de les anteriors, també són considerades com a adequades les activitats de formació del practicum següents (Taula 5).

En la Gestió:

A més de les anteriors, també consideren com a molt útils i útils les activitats de formació següents (Taula 6).

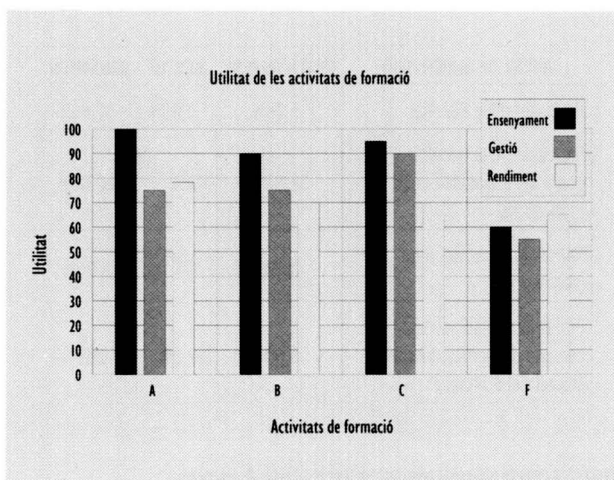

Figura 3. Activitats de formació del practicum de gran utilitat per a les tres opcions professionals.

ACTIVITAT DE FORMACIÓ	ENSENYAMENT
Anàlisi de les pràctiques simulades a la Facultat (E.E.)	75,75%
Supervisió del professor de la Facultat	72,72%
Autocrítica-reflexió	69,39%
Observació	66,66%
Supervisió del professor del centre educatiu	60,60%
Memòria	57,57%
Anàlisi de les pràctiques en vídeo	57,57%
Discussions i intercanvi d'experiències en Grup	51,51%

Taula 5. Valoració de les activitats de formació del practicum pels qui opten per l'ensenyament.

ACTIVITAT DE FORMACIÓ	GESTIÓ
Autocrítica-reflexió	62,50%
Anàlisi de les pràctiques simulades en la Facultat (E.E.)	62,50%
Projecte d'investigació	50%
Observació	50%
Memòria	50%
Discussions i intercanvi d'experiències en Grup	50%

Taula 6. Valoració de les activitats de formació del practicum pels qui opten per la Gestió.

ACTIVITAT DE FORMACIÓ	RENDIMENT
Supervisió del professor del centre educatiu	82,60%
Discussions i intercanvi d'experiències en Grup	65,20%
Supervisió del professor de la Facultat	60,86%

Taula 7. Valoració de les activitats de formació del practicum pels qui opten pel Rendiment Esportiu.

ACTIVITAT	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
Cap	17,65%	9,09%	8,57%
Reunions Grup	15,68%	9,09%	2,85%
Projecte Invest.	13,72%	0,00%	14,28%
Observacions	7,84%	9,09%	14,28%
Autocrítiques	5,88%	9,09%	19,99%

Taula 8. Activitats de formació que s'eliminarien en funció de les diferents opcions del practicum.

En Rendiment esportiu:

A més de les anteriors, també consideren com a molt útils i útils les activitats de formació següents. (Taula 7)

- Quines activitats del practicum d'ensenyament eliminaries en funció del teu futur professional. Indica-les i raona la resposta:

En la taula 8 podem observar les diferents activitats de formació que s'eliminarien en funció de l'opció professional per a la qual s'orienta el practicum.

Atenent a la taula 8 podem apreciar que no existeix cap percentatge significatiu. En l'ensenyament existeix un alt percentatge per tal que no canviï res. Tanmateix, el percentatge més rellevant (23,53%) indica que s'hauria d'eliminar la continuïtat de les observacions i autocrítiques. També s'han de d'encarrilar les reunions de grup, el projecte d'investigació, les observacions i les autocrítiques. Pel que fa a la gestió, no es marquen diferències significatives respecte d'aquesta pregunta. Respecte del rendiment esportiu, també s'han d'orientar les observacions, les autocrítiques i el projecte d'investigació, és a dir, adaptar aquestes activitats a l'àmbit de l'esport.

ACTIVITAT	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
Més pràctiques d'Ensenyament	31,36%	0,00%	0,00%
Pràctiques de Gestió	0,00%	50,00%	0,00%
Pràctiques d'Entrenament	0,00%	0,00%	39,39%

Taula 9. Activitats de formació a incloure en el practicum segons les opcions professionals.

ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
87,87%	100%	100%

Taula 10. Conveniència de la supervisió en els futurs practicum específics.

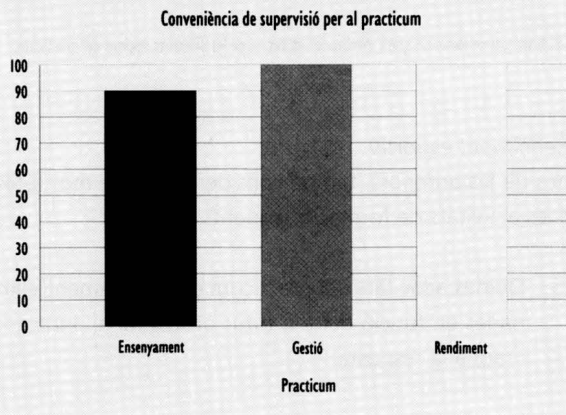

Figura 4. Interès per l'existència de supervisió en cadascuna de les opcions de practicum.

SUPERVISIÓ	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
Com la realitzada actualment, MIXTA: professor de la Facultat i persona del món laboral	56,51%	37,50%	37,48%
Persona del món laboral	13,04%	12,50%	0,00%
Professor de la Facultat	3,03%	12,50%	12,50%

Tabla 11. Tipus de supervisió per a cadascuna de les opcions de practicum.

AGENT DE SUPERVISIÓ	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
Professor de la Facultat	6,06%	0,00%	8,69%
Professor de la Facultat i persona específica del món laboral	87,87%	75%	82,60%
Només persona del món laboral	0,00%	12,5%	0,00%
Professor de la Facultat, persona específica del món laboral i el company	0,00%	12,5%	8,69%

Taula 12. Agents de supervisió necessaris en funció del tipus de practicum.

- Si en el futur es pogués realitzar un pràcticum específic de la teva preferència professional, quines activitats de formació hi inclouries. Indica-les i raona la teva resposta.

Com podem observar a la taula 9, les respostes són molt contundents, ja que els que prefereixen l'ensenyament exigeixen més quantitat de pràctiques i en gestió i entrenament esportius, se sol·licita que les pràctiques sigui específiques.

- En aquest futur pràcticum específic segons la teva experiència professional hi hauria algun tipus de supervisió o assessorament. (Taula 10)

Segons podem observar en la figura 4 la resposta afirmativa és molt clara en totes les opcions del pràcticum. Encara que en l'opció professional de l'ensenyament és lleugerament inferior a les altres opcions, hem de considerar que tres subjectes no van respondre aquesta pregunta.

- Quin tipus de supervisió plantejaries per aquest pràcticum específic.

En la taula 11 podem observar que en les tres opcions professionals es considera adequat el tipus de supervisió aplicat actualment en les pràctiques, és a dir, una supervisió mixta (professor de la facultat i persona específica del món laboral).

- Quins agents de supervisió inclouries en aquest pràcticum específic, assenyalala's. (Taula 12)

S'aprecia en les tres opcions de pràcticum que una clara majoria inclouria en la supervisió el professor de la facultat i una persona específica del món laboral (tutor de la professió corresponent). També, com podem observar en la figura 5, alguns incorporen el company de pràctiques com a un agent important de la supervisió.

- Atenent al pràcticum que realitzaries segons la teva preferència professional, a quins agents de la supervisió caldria concedir més importància. Assenyala'ls. (Taula 13)

Observem que en les tres opcions professionals als agents de supervisió que se'ls concedeix més importància són als que constitueixen la supervisió mixta, professor de la facultat i persona específica del món laboral. A més, en la figura 6 podem apreciar que en les tres opcions també es valora el paper de la persona del món laboral com a agent de supervisió, especialment en la gestió.

Conclusions

Les conclusions a què hem arribat amb el desenvolupament d'aquesta investigació són les següents:

- Atès que no existeixen opcions sobre una pràcticum específic o sobre un pràcticum bàsic o de desenvolupament, en l'actualitat, en la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de la Universitat de Granada, segueix predominant l'opció professional de l'ensenyament.
- Totes les opcions professionals estudiades realitzen una valoració alta sobre la utilitat del pràcticum d'ensenyament aplicat en la Facultat de Granada, la qual cosa ens permet afirmar que si el pràcticum fos específic la valoració seria encara superior.
- Les activitats de formació més valorades per totes les opcions professionals són: impartir classes en el centre educatiu; programació de sessions; programació d'aula o programació a llarg termini i l'avaluació. Òbviament, planificar, diagnosticar i avaluar, així com dur a la pràctica allò previst en la planificació, són competències comunes i molt importants en totes les professions de l'àmbit de l'activitat física i l'esport.
- A més de les anteriors, les activitats formatives del pràcticum més valorades pels qui trien l'ensenyament com a sortida professional són: anàlisi de les pràcti-

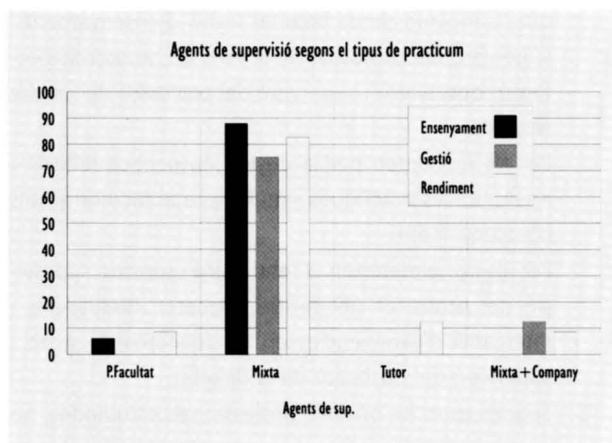

Figura 5. Agents que formarien part de la supervisió en cadascun dels practicum específics.

AGENT DE SUPERVISIÓ	ENSENYAMENT	GESTIÓ	RENDIMENT
Professor de la Facultat	6,06%	12,50%	4,32%
Professor de la Facultat i persona específica del món laboral	36,36%	25%	52,17%
Només persona del món laboral	21,21%	25%	17,39%
Professor de la Facultat, persona específica del món laboral i el company	3,03%	0,00%	17,39%

Taula 13. Importància dels agents de supervisió en cadascuna de les opcions del practicum.

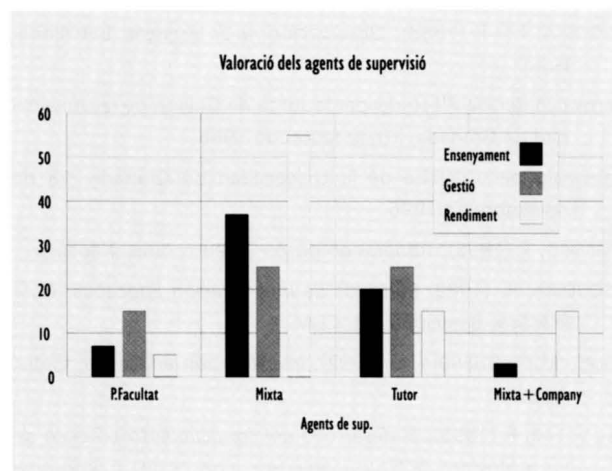

Figura 6. Importància dels agents de supervisió en cadascuna de les opcions de practicum.

ques simulades en la facultat (estils d'ensenyament); supervisió del professor de la facultat, autocrítica-reflexió; observació i supervisió del professor del centre educatiu.

Per als qui opten per la gestió: autocrítica-reflexió i anàlisi de les pràctiques simulades a la facultat (estils d'ensenyament).

Per als qui prefereixen el rendiment esportiu: supervisió del professor del centre educatiu; discussions i intercanvi d'experiències en les reunions de grup i supervisió del professor de la facultat.

5. Segons totes les opcions professionals estudiades, no eliminarien cap activitat formativa de les aplicades en el pràcticum de l'ensenyament sinó que realitzen propostes de millora per a cadascuna d'elles, amb l'excepció que les dues noves opcions professionals (gestió i rendiment esportiu) subratllen que les pràctiques han de ser específiques per a cadascun dels camps professionals.
6. La supervisió és un element molt important per a les tres opcions professionals, i es considera que la supervisió més adequada hauria de ser mixta (supervisió del professor de la facultat més la supervisió d'una persona específica del món laboral "tutor específic"). A més existeix la possibilitat d'incorporar en la supervisió al propi company de pràctiques en la línia de treball en grup.

Bibliografia

- ANGUERA, M. T. (1988). *Observación en la Escuela*. Barcelona: Graó.
- Aprovació del Pla d'Estudis per la Junta de Govern de la Universidad de Granada. 10 de febrer de 1996.
- Aprovació per Claustre de la Universidad de Granada. 18 de novembre de 1996.
- BARREIRO, T. (1992). *Trabajos en grupo*. Buenos Aires: Kapelusz.
- BISQUERRA, R. (1989) *Métodos de Investigación Educativa. Guía Práctica*. Barcelona: Ed. CEAC.
- COLAS, M.P. i BUENDÍA, L. (1992). *Investigación educativa*. Cadix: Alfar.
- DEL VILLAR, F. (1993). *El desarrollo del conocimiento práctico de los profesores de Educación Física, a través de un programa de análisis de la práctica docente. Un estudio de casos en Formación Inicial*. Tesis doctoral. Universidad de Granada.
- DELGADO NOGUERA, M. A. (1990). *Influencia de un entrenamiento docente durante las prácticas docentes sobre algunas de las competencias del profesor de Educación Física*. Tesis doctoral inédita. Universidad de Granada.
- DELGADO NOGUERA, M. A. (1991). *Los Estilos de Enseñanza en la Educación Física. Propuesta para una reforma de la enseñanza*. Granada: ICE de la Universidad de Granada.
- DELGADO NOGUERA, M.A. (1996). Organización de las prácticas en la formación de los técnicos deportivos. *Training Fútbol. Revista técnica mensual*, 9, 35-43.
- DELGADO NOGUERA, M.A.; DEL VILLAR, F.; MEDINA CASAUBÓN, J. i VICIANA, J. (1995). Las prácticas didácticas en secundaria. Una propuesta de Educación Física, en MONTERO MESA, M.L.; CEBREIRO LÓPEZ, B. i ZABALZA, M.A. (Eds.). *El Practicum en la Formación de Profesionales: Problemas y Desafíos*. Santiago: Tórculo Edicions.
- FERRY, G. (1977). *El trabajo en grupo. Hacia la autogestión educativa*. Barcelona: Fontanella.
- IBÁÑEZ GODOY, S.J. (1996). *Análisis del proceso de formación del entrenador español de baloncesto*. Tesis doctoral. Universidad de Granada.
- KRUEGER, R. A. (1991). *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid: Pirámide.
- Llei 77 / 1961, de 23 de desembre, sobre l'Educació Física. BOE núm 309 de 23 de desembre.
- MARCELO, C. (1994). *Formación del profesorado para el cambio educativo*. Barcelona: PPU.
- MEDINA CASAUBÓN, J. (1996). *Influencia de un entrenamiento docente basado en el Trabajo en Grupo durante la Formación Inicial del profesorado de Educación Física. Un estudio preliminar*. Tesis doctoral. Granada: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Granada.
- MEDINA CASAUBÓN, J. i DELGADO NOGUERA, M.A. (1995). Técnicas de trabajo en grupo en la Formación Inicial del Profesorado de Educación Física. *Ámbitos específicos de los Deportes y de la Educación Física. Segundo Volumen de las actas del Segundo Congreso de las Ciencias del Deporte, la Educación Física y la Recreación del INEF de LLeida*. LLeida: Organització del Iln. Congrès de l'Educació Física i l'Esport. INEF de Catalunya.
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA (1989). *Plan de Investigación Educativa y de Formación del Profesorado*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA (1994). En clave de Reforma: La Evaluación. Madrid: SM.
- Ordre de 6 d'abril sobre convalidació del títol de professor d'Educació Física pels corresponents a què es refereix l'article 5è del Reial Decret 790/1981 de 24 de abril. BOE núm. 86, de 10 d'abril de 1982.

Ordre de 9 de maig de 1983 per la qual s'aprova el Pla d'Estudis de l'Institut Nacional de Educación Física de la Universidad de Granada. BOE núm. 148, de 22 de juny de 1983; correcció d'errates al BOE núm. 185, de 4 de agost.

Reial Decret 1670/1993 de 24 de setembre pel qual s'estableix el títol oficial de Llicenciat en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport i les directrius generals pròpies dels plans d'estudis conduents a la seva obtenció. BOE núm. 251 de 20 d'octubre de 1993.

Resolució de 4 d'octubre de 1996 de la Universidad de Granada, per la qual es fa públic el pla d'estudis de Llicenciat en

Ciències de l'activitat Física i l'Esport. BOE núm. 272, 11 de novembre de 1996.

VERA VILA, J. (1988). *El profesor principiante*. Valencia: Promolibro.

VICIANA RAMÍREZ, J. (1996). *Evolución del conocimiento práctico de los profesores de Educación Física en un programa de Formación Permanente Colaborativo*. Tesis doctoral. Universidad de Granada.

VISAUTA, B. (1989). *Técnicas de Investigación Social*. Barcelona: Ed. PPU.